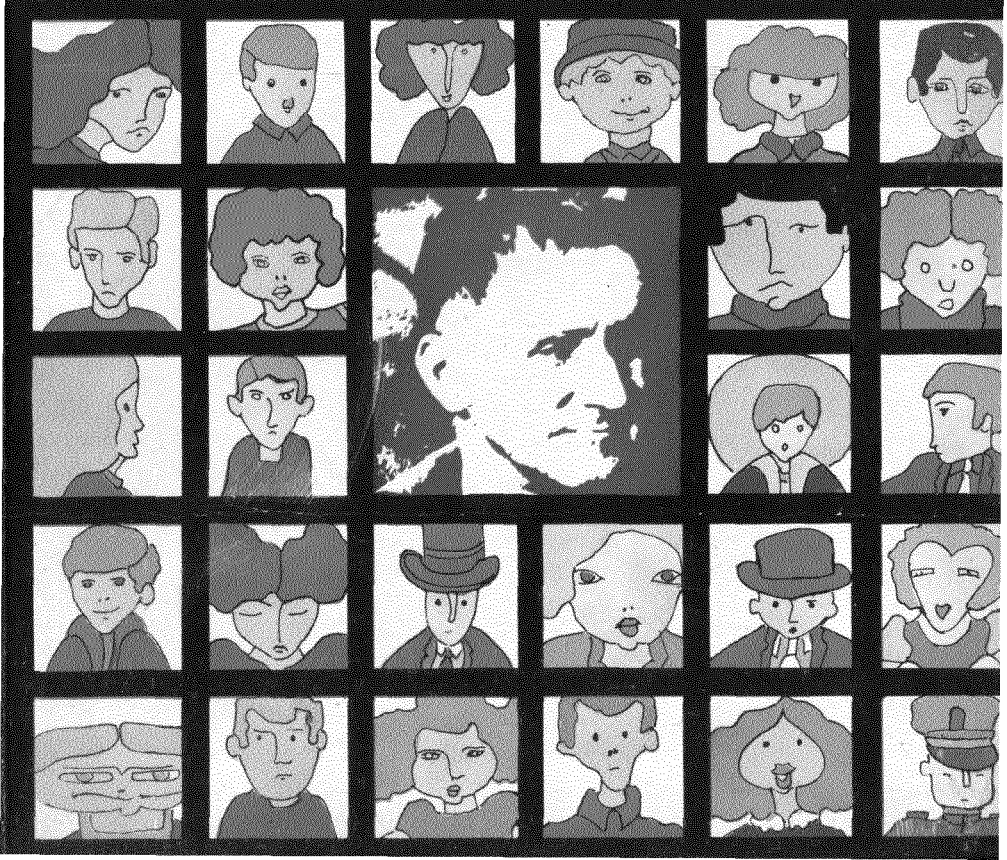
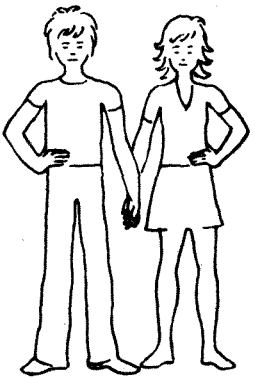
Bertolt Brecht

YARININ BÜYÜKLERİNE ŞİİRLER

GÖZLEM ÇOCUK

aşama dizisi

8

ÜÇÜNCÜ BASKI : Ekim 1979

GÖZLEM ÇOCUK — AŞAMA DİZİSİ : 8

YARININ BÜYÜKLERİNE ŞİİRLER : Bertolt Brecht Desenler: Tan Oral - Deniz Akidil - Aygen Kâhyaoğlu / Dizgi - Baskı : Murat Matbaacılık Koll. Şti. Tel : 27 45 71 / Film : Tab Grafik / Kapak Baskı : Gözlem Yayınları GÖZLEM YAYINLARI : Başmusahip Sok. Tan Ap. D. 6 Cağaloğlu - İST.

Yazışma Adresi : P. K. 966 Karaköy - İST.

Bertolt Brecht

YARININ BÜYÜKLERİNE ŞİİRLER

Bertolt Brecht varlıklı bir ailenin oğlu olarak 1898'de Almanya'da doğar. Ama iyi bir eğitim görüp «dünya nimetlerinden yararlanmakla» geçirmez hayatını. Dünyadaki haksızlıklara karşı ayaklanan ve haklarını almak için savaşanlarla birlikte mücadele eder. Dünyayı herkesçe yaşanır hale getirmek için değiştirmek gerektiğini anlatır şiirleri ve oyunlarıyla. Ve bu gerçeği anlattığı içindir ki yurdundan sürülür, kitapları yakılır. Ama düzenin hep böyle devam etmesini isteyenlerin baskılarına rağmen öldüğü 1956 yılına dek çok, pek çok şiirler, yazılar ve oyunlar yazarak mücadelesi sürdürür.

Çocuk küçük kalamaz,
Büyür ister istemez.

Çevirmenin adı şiir altındaki parantezdedir.

BİRBİRİNİ İZLEYEN VE BİRBİRİNE BENZEMEYEN ŞEYLER

Çalılar yeşeriyor
İlkyazlar bahçesinde
Ama kavaklar çıplak
Suyun bitişiğinde.
Şuradaki şu bulut
Telâşlı mı telâşlı.
Oysa küçük beyazın
Durmak istiyor canı.

Tabakları yıkıyor
Oğlan kardeşle bacı.
Yavaş çalışır oğlan
Kız kardeş daha hızlı.
Bizim tombul bebeğin
Uğraştığı şey başka.
Mamasını yiyor
Daha masa başında.

(Eray Canberk)

SAHİPSİZ ERİK (*)

Sahipsiz bir erik
Bir de cebi delik
Delik ama çevik
Hani erik! Yedik...

KAR YAĞMAYA BAŞLIYOR

Kar başlıyor yağmaya
Burada kimler kalacak?
Eskisi gibi gene
Taşlarla yoksullar.

(A. Kadir - A. Bezirci)

YIKANMAK İSTEMEYEN ÇOCUĞA

Bir çocuk vardı
Hiç yıkanmak istemezdi.
Ve yıkanınca da
Hemencecik küllere belenirdi.

İmparator geldi ziyarete
Yedi basamak çıktı
Bir bez aradı anası
Temizlemek için pasaklı çocuğu.

Bir bez olsun yoktu
İmparator gitti
Çocuk onu görmedi
Umurundaydı çocuğun da sanki.

FIRTINALAR YERE SERER

Fırtınalar yere serer
Dağların tepesindeki çamı
Fakat binlerce gövdeli orman
Göğüs gerer en azgın saldırılara karşı

Hep el ele, el ele, el ele,
Düşmana karşı hep birlikte!

Kartallar geçer
Kayalık yarların üstünden.
Ama biz insanlar da aşarız oraları
Çalışan ellerin ürünü makinaya binerek.

Bizim, bizim, bizim,
Uçaklar hepimizin!

(Eray Canberk)

FARELİ KÖYÜN KAVALCISININ GERÇEK ÖYKÜSÜ

Fareli köyün kavalcısı
Şehirde dolaştı durdu
Kavalını çala çala
Peşine taktı binlerce çocuğu
Güzel güzel çaldı uzun süre.
Sesi şaşırtıcıydı hem de.

Fareli köyün kavalcısı
Çocukları şehirden kurtarmak istiyordu
Bu küçümenler büyümek için
İyi bir yer tanısınlar diyordu.
Güzel güzel çaldı uzun süre.
Sesi şaşırtıcıydı hem de.

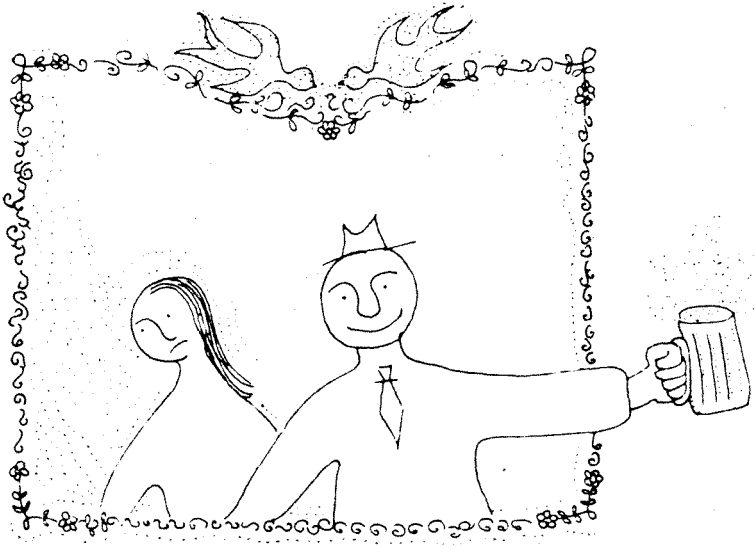
Fareli köyün kavalcısı
Nasıl bir yeri anlattı ki onlara?
Bütün bu küçümenlerin yüreği
Böylesine taştı heyecanla.
Güzel güzel çaldı uzun süre.
Sesi şaşırtıcıydı hem de.

Fareli köyün kavalcısı
Şehirden çıktığında
Anlatılanlara bakılırsa
Kendini iyice kaptırmış kavalına
Güzel çaldım, uzun çaldım
Doğrusu bu sese çok şaştım.

Fareli köyün kavalcısı
Dağın çevresinde dönmüş
Dikkat etmemiş dalmış.
Küçükleri gerisin geriye şehre götürmüş
Güzel güzel çaldı uzun süre,
Sesi pek şaşırtıcıydı hem de.

Fareli köyün kavalcısını
Pazar yerinde astılar
Ama uzun zaman kavalından,
Yalnız kavalından konuştular.
Güzel güzel çalardı uzun süre.
Sesi şaşırtıcıydı hem de.

(Eray Canberk - Ragıp Zaralı)

ESKİ ZAMAN ŞARKISI

(Artık söylenmemeli!)

Bir. İki. Üç. Dört.
Baba ister bir bira.
Dört. Üç. İki. Bir.
Bir şey istemez ana.

(Ali Sait)

ŞEYTAN

Fırıncı fırıncı, hamur kaldı ekmeğin!
Ekmek pişmemiş olamaz
Öyle iyi un koydum ki içine
Dikkat de ettim güzel pişsin diye
Ama hamur kalmışsa yine de
Şeytanın işidir bu yalnız
Odur ekmeği hamur yapan işte.

Terzi terzi, yanlış biçmişsin ceketi!
Kötü biçilmiş olamaz ceket
Ben kendim iğneledim
Ve makası vurdum dikkatle
Ama yine de kötü biçilmişse
Şeytanın işidir bu yalnız
Odur ceketi kötü biçen işte.

Duvarcı duvarcı, çatlamış duvarın!
Duvar çatlamış olamaz
Ben kendim koydum taşları üst üste
Ve harcı döktüm dikkatle
Ama çatlamışsa duvar yine de
Şeytanın işidir bu yalnız
Odur duvarı çatlatan işte.

Başbakan başbakan, halk ölüyor açlıktan!
Halk açlıktan ölmüş olamaz
Kendime toplamıyorum ya eti, şarabı
Hem sizler için nutuk atıyorum gece gündüz
Ama yine de ölüyorsanız açlıktan
Şeytanın işidir bu yalnız
Odur işte sizleri aç bırakan.

Sevgili insanlar başbakan asılmış!
Başbakan asılmış olamaz
Kendini kapadı bir yere
Tam bin nöbetçi bekliyordu başında
Ama asılmışsa yine de
Şeytanın işidir bu yalnız
Odur başbakanı asan.

(Ragıp Zaralı)

(Burada başbakan sözüyle Hitler kastediliyor.)

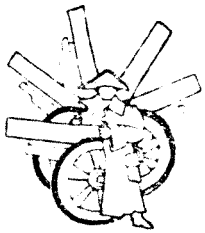
ASILSIZ İNANÇLAR

Dört yapraklı yoncayı
Bir yamaçta buldu Lisacık.
Uçtu sevincinden,
Sıçradı bir çukurun üzerinden
Kırdı güzelim bacağını.

Sabahleyin, bir örümcek gördü
Lisacık, ürktü.
Gün gelip geçti kazasız belasız
Ve akşam uyumadan Lisacık
Ahududu dondurması
Getirdi babacığı.

Leylek getirmez çocukları.
Uğur getirmez 7 sayısı.
Ve şeytan yoktur
Cumhuriyetimizde.

(Ali Sait - Ragıp Zaralı)

İMPARATOR NAPOLYON İLE DOĞRAMACI ARKADAŞIM

İmparator büyük Napolyon'un
Boyu kısaydı biraz
Ama yine de bütün dünya titrerdi
Ufak bir yellenmesinde.
Bütün dünya titrerdi.

Çünkü topları vardı Napolyon'un
Her şeyi yerle bir eden.
Ve önünde titremeyen birisine
Küfrü basardı hemen.
Ama titrerdi herkes önünde.

Arkadaşıma gelince, doğramacıdır
Evler yapar, tembel değildir.
Ama ne zaman bir isteği olsa
Herkes ona der: kapa çeneni!
Herkes sadece der, çeneni kapa!

Arkadaşımın da topları olsaydı
Ve de tembel tembel otursaydı
Gene de kavuşurdu her istediğine
Ve kimse demezdi: çeneni kapa!
Hiç kimse demezdi, kapa çeneni!

(Ragıp Zaralı - Ali Sait)

MALIK ADLI BİR BALIK

Bir zamanlar Malık adlı bir balık vardı
Bir de ak ve pak bir kıçı.
Elleri yoktu ki çalışa
Gözleri yoktu ki göre
Bomboştu kafası
Anlamazdı hiç bir şeyi
Kerrat cetvelini bilmezdi
Coğrafyadan habersizdi
O yalnız Malık adlı bir balıktı
Ve bir de ak ve pak bir kıçı vardı.

Ve insanlar dam çatarken
Ve insanlar odun kırarken
Ve insanlar yüce bir dağı delerken
Ve insanlar çorba pişirirken
Budalaca seyrederdi onları Malık adlı balık
Ve sorulunca kendisine: Ya senin elinden ne gelir?
Şöyle yanıtlardı: Ama ben Balık Malıkım
Bu da benim ak ve pak kıçım

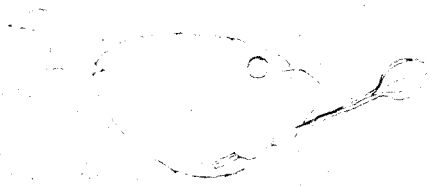
Akşam olup herkes evine girerken
Balık Malık da seğirtirdi peşlerinden
Sobanın çevresine oturduklarında
Balık Malık da eşlik ederdi onlara.
Elinde kocaman bir kaşıkla
Bağırırdı balık alabildiğine:
Çabuk yiyin haydi
Göstereceğim sonra size ak ve pak kıçımı.

Gülüp geçti insanlar. ses çıkarmadılar aşlarını
paylaşmasına
Ve göz yumacaklardı tembelliğine de
Açlık gelip çullanmasaydı üstlerine.
Açlık dersen az buz değil ,yaman hem de.
Ve herkes bir şey bulup buluşturmalıydı
Yenmek için açlığı.
Biri bir parça peynir, ötekisi bir sucuk
Getirdi, üçüncüsü bir ekmek.
Balık Malık ise yalnızca kaşığını.
Bunu gördü üç kişi, ama dört kişiydiler şimdi.

O zaman sordular Balık Malık'a: Ee, ya sen,
Sen sofraya ne getirdin?
Balık Malık şöyle dedi:
Evet, acaba ak ve pak kıçımı...

İlk kez o an Balık Malık'a çok alındılar.
Birden sert sert söylendiler
Ve tuttukları gibi sokağa fırlattılar
Kapının aralığından, sonra da el ele verip
Ak ve pak kıçını bir güzel patakladılar.

(Ali Sait)

BİR OĞUL DOĞARKEN

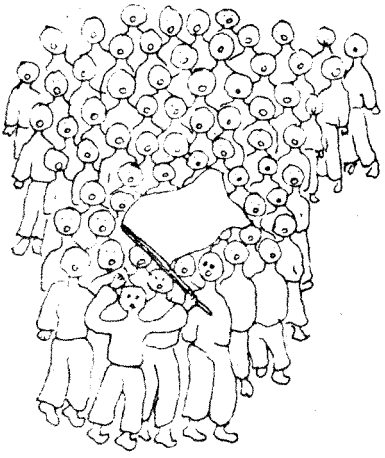
Akıllı olsun derler analar babalar
Oğulları doğduğunda.
Ben ise aklımla
İçine ettim tüm yaşantımın.
Şimdi, yalnızca
Bilgisiz ve düşüncesiz biri
Olmasını diliyorum oğlumun.
O zaman rahat bir yaşam sürer işte
Bakan olarak kabinede.

BİR ÇOCUĞA NELER SÖYLENİR

Yüce Tanrı her şeyi görür.
Kara günler için para biriktirir insan.
Bir şey olamaz, bir işe yaramayan.
Göze zararlıdır fazla kitap okumak.
Kolları güçlendirir kömür taşımak.
Güzel çocukluk, ah gelmez bir daha.
Sakın ha, gülünmez yanlışa.
Karşı çıkma hiç büyüklere.
Sofrada hemen ellerini sokma tabağa.
Pazar gezmesi dinçleştirir adamı.
Saygılı olmak gerek yaşlılara karşı.
Hiç de gerekli değil bedene tatlı.
Ama sağlığa yararlıdır patates.
Çocuk dediğin açmaz ağzını.

(Ragıp Zaralı)

MAYIS ŞARKISI

Mayısın ilk günü bugün
Yürüyorlar ana - baba omuz omuza
Mücadeleleri hayatı güzel kılmaya.
Yetsin zorbalık, yetsin yoksulluk!
Biz de bunun için size katıldık.

Kader saymak ezilmeyi
Korkaklığın ta kendisi.

Mayıs, doğanın görkemli bayramı
Dimdik tutuyor güneş başakları
Hasat iyi, hayat iyi
Biz de başlayalım çalışmaya
Katılalım biz de hasada

İş bizim
Ekmek bizim!

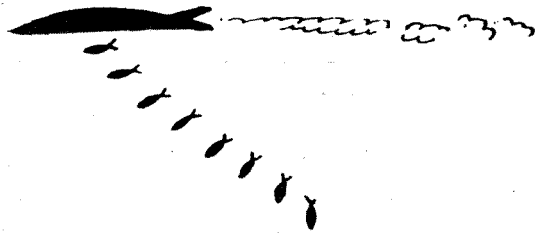
KÜÇÜK BİR DİLENCİ TÜRKÜSÜ

İkinci türküye başladığınızda aklınızda olsun
İpin ucuna bağlamış meteliğini dükkâncı
Dolaştırır peşinde bir köpek gibi,
Ayrılmaz yanından metelik hiç.
Canlı, daha canlı söyleyin bu türküyü!
Komşuları önünde cimri görünmek istemez
dükkâncı

Avaz avaz bağırmayın yalnızca, güzel de söyleyin
Ancak bu etkiler dükkâncının yüreğini
Güzel güzel yüksek sesle okuyun ve açık dursun
diye
Ayağınızı koyun kapı aralığına,
Yoksa sağol der, kapıyı kapar suratınıza.

Ve elini cebine atarsa eğer,
O zaman düşünün; çabuk oltaya geldi diye.
Teşekkür edin, ama iyi bakın
Kutunuza ne attığına.
Domuzun biri
Atıverir pantolon düğmesini kutuya.

(Ragıp Zaralı)

OKYANUSU GEÇEN PİLOT

Dinleyeceksiniz şimdi
Okyanusu aşan ilk pilotun öyküsünü.
Tarih: Mayıs bin dokuz yüz yirmi yedi.
Gencecik biriydi okyanusu geçen.
Azgın denizlere, fırtınalara, buzlara karşı
Büyük başarılar kazandı.
Ama yine de akıllardan silmek gerek adını.
Gerçi uçsuz bucaksız denizlerin üzerinde
Yönünü buldu
Ama şaşırdı yolunu kentin kenar mahallelerinde.
Fırtınalara buzlara yenilmedi,
Ama yenildi insanoğluna.
Tam on yıl sürdü şan, şeref ve para
Ve bu aşağılık yaratık sonunda
Hitlerin katillerine
Binlerce ölümü taşıyan
Uçakları kullanmayı öğretti.
İşte bunun için
Silmek gerek adını akıllardan.

Ve hiç unutmamak gerek:
Ne cesaret, ne de motor bilgisi
Yaratamaz bir toplum düşmanından
Bir destan kahramanı.

(Ragıp Zaralı)

(Sözü edilen pilot, Charles Augustus Lindbergh'tır.)

ÜÇÜNCÜ REİCH VE GENÇLİK

1

Faşist rejim, Üçüncü Reich'ın
Gençliği elde ettiğini ileri sürüyor.
Yani, on yirmi yıl içinde
Tüm halk yalnız faşist rejimin
Yardakçılarından ibaret olacakmış.
Ne saçma sapan bir hesap.

2

Ekmeğini kazanmak zorunda olmayıp
Sofrada hazır bulanlar:
Ekmeği bulmak kolaydır, derler. Peki, on sene içinde
Çocuklarını beslemek için
Ekmeğini kazanmak zorunda kalınca bu insanlar
Gene de: Kolaydır ekmeği kazanmak mı diyecekler?

3

Daha iliklerine dek sömürülmemiş olanlar
Faşist rejimi alkışlıyorlar, peki,
İliklerine dek sömürülünce,
Yine alkışlayacaklar mı faşist rejimi?

4

Daha kurşun sesi duymamış olanlar
Ateş etmek ne güzeldir derler. Yani.
Kurşun seslerini duyduktan sonra da
Savaş güzel şey mi diyecekler ?

5

Evet, eğer çocuklar hep çocuk kalsaydı
Kandırmaya devam edebilirlerdi belki
Ama gel gör ki büyüyorlar
Ve kandıramıyorlar.

6

Ellerini oğuşturarak gençlikten sözeden faşist
yöneticiler.
Karlı tepeleri seyre dalmış, hevesle:
«Yaz gelince tepelerdeki bu karlarla
Ne de serin olacak ortalık», diyen adama
benzerler.

KÜÇÜK OĞLUM SORUYOR (*)

Küçük oğlum soruyor bana: Matematiği öğreneyim mi?
Şöyle cevaplamak geliyor içimden: Ne diye!
İki parça ekmeğin tek parçadan fazla olduğunu
Okumadan da anlayabilirsin sen.
Küçük oğlum soruyor bana: Fransızca öğreneyim mi?
Şöyle cevaplamak geliyor içimden: Ne diye!
Bu ülke çökmek üzere.
Sen karnını oğuştur elinle, biraz da inle
Onlar anlarlar derdini.
Küçük oğlum soruyor bana: Tarih öğreneyim mi?
Şöyle cevaplamak geliyor içimden: Ne diye!
Başını toprağın altına sokmayı öğren
Böylece hayatta kalırsın belki.

Ve sonra; Evet öğren —diyorum— matematiği,
Öğren Fransızcayı, öğren tarihi!

2

Evler yakılmasın bir daha
Bombardıman uçaklarını kimse bilmesin.

DUVARIN ÜSTÜNDE
TEBEŞİRLE BİR YAZI :

Savaş istiyoruz.
En önce vuruldu
Bunu yazan.

YENİ DESTAN

Akşam yeli eserken savaş alanında
Düşman yenilmişti.
Telgraf telleri çınlaya titreye
iletti haberi uzaklara.

Bir ucunda dünyanın
Yükseliverdi bir acı uluma,
Çılgın bir çığlık koptu
Kızgın ağızlardan gök boşluğunda.
İlenmekten soldu binlerce dudak.
Binlerce dudak mırıldandı eski duaları.

Öbür ucunda dünyanın
Bir sevinç çığlığı ağdı gökyüzüne.
Sarıldılar birbirlerine, tepindiler delirmişcesine

Ciğerler şişti, göğüsler kabardı.
Binlerce dudak mırıldandı eski duaları.
Kaskatı olmuş binlerce dindar el
Kenetlendi ossaat birbirine.

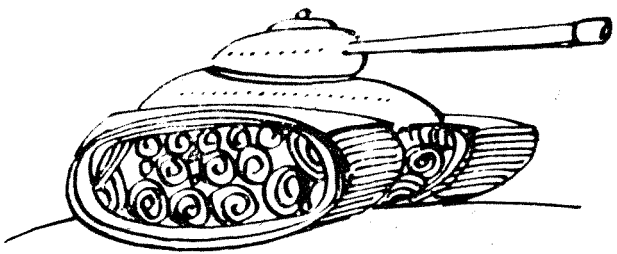
Gece yarısına doğru
Telgraf telleri hâlâ sayıyordu
Savaş alanındaki ölüleri.
Sonra dost düşman bütün insanlar birden sustu.

Yalnız analar ağladı
Dünyanın iki ucunda.

(A. Kadir - A. Bezirci)

SAVAŞ SANAYİİ

İki dağın arasını dolduruyorlar,
Kocaman bir delik inşa ediyorlar.

SAVAŞLA ÇOK ŞEY BÜYÜYECEK

Büyüyecek
Mülk sahiplerinin mülkleri
Ve mülksüzlerin sefaleti
Yönetenlerin söylevleri
Ve yönetilenlerin suskunluğu.

(Ali Sait)

KARDEŞİM BİR PİLOTTU

Bir pilottu kardeşim.
Güzel bir günde emir geldi.
Hazır etti çantasını,
Güneye doğru koyuldu yola.

Bir fatihti kardeşim.
Yerimiz yoktu yaşamaya.
Topraklar ele geçirmekti
Öteden beri hayalimiz.

Kardeşimin fethettiği yer şimdi
Guadarrama dağlarında.
Boyu tam bir seksen,
Derinliği bir elli

(A. Kadir-A. Bezirci)

ALMAN ÇOCUKLARINA SAVAŞ VAAZI

BADANACI DER Kİ:

Ne kadar çok top dökersek
O kadar uzun olacak barış.

Bu hesaba göre:
Ne kadar çok tohum ekilirse
O kadar az yetişecek tahıl.
Ne kadar çok hayvan kesilirse
O kadar az olacak et.
Dağlarda ne kadar çok kar erirse
O kadar az olacak nehirlerin suyu.

(Mutlu Parkan)

(Badanacı : Hitler.)

GENERAL, ŞU SENİN TANKIN
GÜÇLÜ BİR ARAÇ

Yerle bir eder bir ormanı, yüz insanı ufalar geçer.
Ama bir kusuru var:
Mutlak bir sürücü ister.

General, şu senin bomba uçağın pek güçlü.
Hızlı uçar fırtınadan, filden çok taşır.
Ama bir kusuru var:
Mutlak bir sürücü ister.

General, insanoğlu çok işe yarar.
İsterse uçar, isterse öldürür.
Ama bir kusuru var:
Düşünür.

(Hasan Kuruyazıcı)

GELECEK OLAN SAVAŞ

İlk savaş değil. Ondan önce
Başka savaşlar da oldu.
En sonuncusu bittiğinde
Kazananlarla yenilenler vardı.
Yenilen yanda yoksul halk
Açlıktan kırıldı. Kazanan yanda
Açlıktan kırıldı yine yoksul halk.

(Hasan Kuruyazıcı)

Bir olalım, ant içelim
Yeryüzünü mutlu kılmaya.

KİTABINIZI ÇALANLAR

Kundak bezinizin altında yatan kitabı çalanlar
Suçluyorlar sizi, kültürsüz kişiler diye.
Kaldırıma oturmuş ya da torna tezgâhının üzerinde
Ekmeğinizi yiyorsunuz kara ellerinizle
Ve suçluyorlar sizi, kibar sofra kurallarını
bilmiyorsunuz diye.

(Ali Sait)

NİNNİ

Oğul, gelecekte ne olursan ol
Elde sopa bekliyorlar seni şimdiden
Çünkü bu dünyada oğul
Çöplüktür senin yerin
— o da dolu —

Oğul, kulak ver ana sözüne:
Vebadan beter bir yaşam, seni bekleyen
Ama taşımadım seni karnımda
Buna sessizce boyun eğesin diye

Sende olmayanı sanma elde edemeyeceğini
Koparmaya bak, sana verilmeyeni.
Doğurmadı seni anan
Köprü altında yatman için geceleri.

Yapında dokunda özellik yok belki
Ne param var sana verecek, ne de bir dua.
Ve zamanını işsiz kuyruğunda geçirmeyeceğini
Umarken, sana güveniyorum yalnızca.

Yanında uykusuz yatarken geceleri
Küçücük eline uzanıyorum sık sık.
Katılacağın savaşları şimdiden planlıyorlar
bu kesin.
Ne yapsam o iğrenç yalanlarına kanmaman için?

Oğul, ey oğul aldatmadı seni anan
Sen bir tanesin diye
Ama büyütmedi de sıkıntılar içinde
Bir gün dikenli tele asılı susuzluğunu haykırasın
diye.

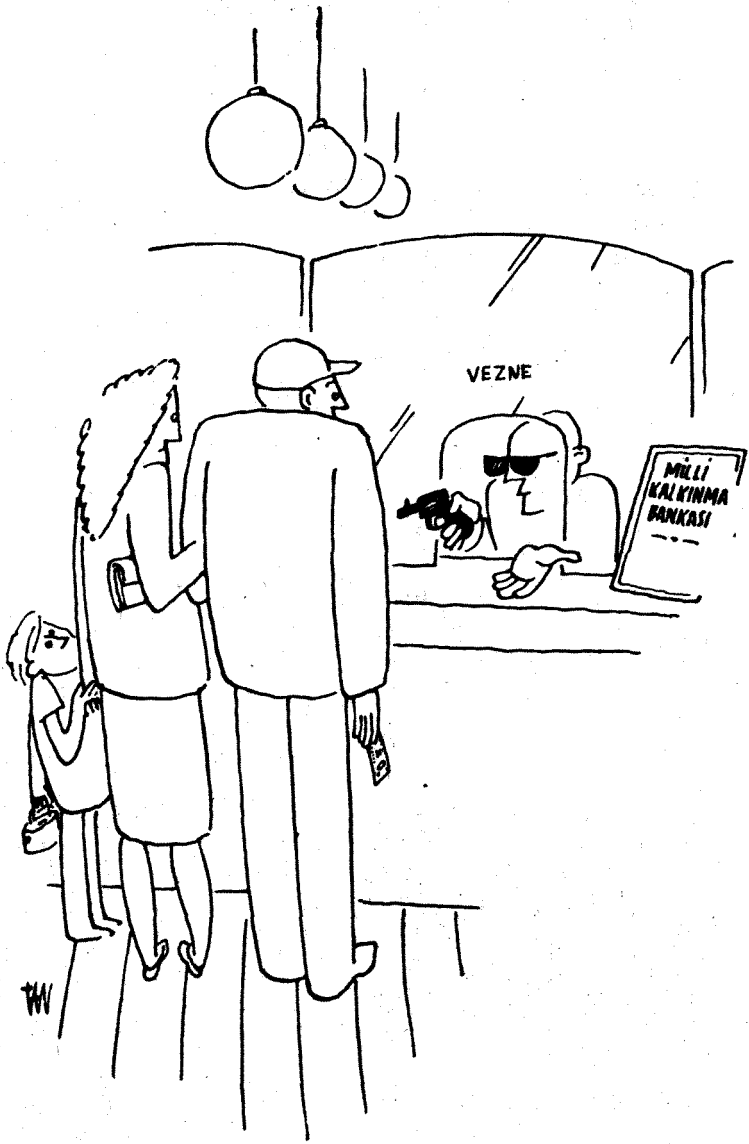
Oğul, yanında ol benzerlerinin
Yok edilsin diye «onların» gücü.
Oğul, sen, ben ve bizim gibi olan herkes
Omuz omuza vermeli ve yaratmalı
Ezen, ezilen insanın bulunmadığı dünyayı.

(Ali Sait)

«MİLLİ YATIRIM BANKASI»
KURULUŞ ŞARKISI

Bir banka kurmaya kimsenin
İtirazı yok elbet...
Para babadan kalmazsa eğer
Bir yolunu bulup «kazanmalı».
Bunun için tabancadan, bıçaktan iyisi
Elbette hisse senetleri.
Ama bir şey kaçınılmaz belâ:
Kuruluş sermayesi.
Para yoksa eğer
Çalmadan nerden bulmalı?
Yemeyelim şimdi birbirimizi!
Nerden gelir ki diğer bankaların suyu?
Vardır elbet bir kaynağı.
Vardır mutlak bir kurbanı.

(Mutlu Parkan)

VEZNE
MİLLİ KALKINMA BANKASI

EVSİZ BARKSIZLARIN TÜRKÜSÜ

1

Başımızı sokacak bir yer istedik
Dediler: İşte oraya gidin hemen!
Kargalar gibi bağrıştık:
Bir evimiz olacak bizim de.
Oysa evin her gözü paylaşılmıştı.
Düşünün bir kez, iyice düşünün ama
Böyle sürüp gitmez bu çünkü.

2

Bir iş bulmak istedik.
Dediler: İşte şuraya girin!
Bu fabrika kapanmıştı çoktan
Ve önünde bekleşenler
Bize sordular: Nerede iş var acaba?
Düşünün bir kez, iyice düşünün ama
Böyle sürüp gitmez bu çünkü.

3

Dedik: Yüzmeye gidelim öyleyse.
Ve su dolup taştı bizim gibilerle.
Yüzdükten sonra
Dönüp sormak istiyoruz onlara:
Şimdi ne olacak?
Düşünün bu arada, iyice düşünün ama
Böyle sürüp gitmez bu çünkü.

(Ali Sait)

SPOR ŞARKISI

Üst üste yaşadığınız viranelerden;
Kavga dövüşün sürüp gittiği kentlerin
Karanlık sokaklarından gelerek
Birlikte mücadele için
Toplandınız.
Öğrenin galip gelmeyi.

Yoksulluğun kuruşlarıyla
Yarış teknelerinizi aldınız.
Yol paranızı boğazınızdan kestiniz.
Öğrenin galip gelmeyi!

Günlük yaşamın yıpratıcı kavgasından çıkıp
Bir iki saatliğine toplandınız
Birlikte mücadele için
Öğrenin galip gelmeyi!

(Ali Sait)

KENAR MAHALLEDEN GELEN YOKSUL SINIF ARKADAŞLARI

Yoksul sınıf arkadaşları ince paltolarıyla
Hep geç gelirlerdi derse sabahları
Süt ya da ekmek taşırlardı analarına,
Öğretmenler
Azarlardı onları adlarını ceza defterine yazarken.

Yiyecek paketleri yoktu. Teneffüste
Helâya gider orda yazarlardı ödevlerini.
Yasaktı bu. Teneffüs,
Dinlenmek ve de yemek için konmuştu.

Pi katsayısını bilemeyince
Öğretmenler sorardı : Neden
Kalmazsınız çıktığınız çöplükte?
Bilirdi çocuklar neden kalmadıklarını.

Kenar mahalleden gelen yoksul öğrencilere
Devlet kapısında küçük görevler vaadedilmişti.
Bunun için ezberlemeye çalışırlardı
Kan ter içinde, elden düşme aldıkları eski
kitaplarda yazılı olanları
Bunun için öğrenirlerdi öğretmenlerin çizmesini
yalamayı
Ve kendi analarını hor görmeyi.

Kenar mahalleden gelen yoksul öğrencilerin
Küçük devlet görevleri toprağın altında
Bürolarındaki sandalyelerin dibi yok.
Bodur bitkilerin kökleri kadar cılız
Devlet kapısında hizmet şansları.

Ne gerek vardı ki
Yunan gramerini, Sezar'ın savaşlarını,
Sülfürün formulüyle Pi katsayısını öğrenmelerine?
Kendileri için kazılan kitle mezarlarında
Bir parça kireçten başka
Neye ihtiyaçları vardı ki?

(Ragıp Zaralı)

HER YIL EYLÜL AYINDA

Her yıl eylül ayında, okullar açılırken
Kenar mahallelerin kadınları
Kırtasiyecilerde sıra olurlar
Ve defter kitap alırlar çocuklarına.
Umutsuzca bulup çıkarırlar son kuruşlarını
Eskimiş cüzdanlarından ve sızlanırlar
Bilim ne kadar pahalı diye. Bilmezler oysa
Ne kadar kötüdür
Çocuklarına layık görülen bilim.

(Ali Sait)

VE HEP DÜŞÜNDÜM

Ve hep düşündüm : En yalın sözler
Yetse gerek. Neyin ne olduğunu söylediğimde
Herkesin yüreği paralansa gerek.
Kendini savunmazsan yok olacaksın,
Bunu mutlaka anlayacaksın.

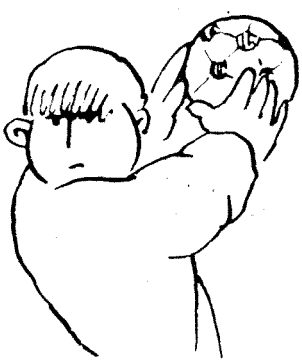
(Mutlu Parkan)

ŞU BENİM. BU SENİN.

Şu benim. Bu senin.
Benden. benim kitabım çalındı.
Senin mendilin paralandı.
Ben ondan bi'şey almam.
O beni davet etmedi.
Bana para borçlular.
Bana teşekkür borçları var.
Ben şunu ve bunu isteyebilirim.
Ben onu reddederim.

Arkadaşlar. gelin BEN demeyelim
Şu BEN'i o kadar sık duysak bile!
Ve mücadele edelim birlikte
Bu cümlelerin geçerli olduğu düzene karşı!

(Mutlu Parkan)

ÇARE BULMASINI BİLMEYEN

Sokakta yatarken evsiz barksızlar
Nasıl olur da
Adaletin sesi evlerden gelir?

Açlara açlığın nasıl yok edileceğini öğretmeyen
Düzenbaz değil de nedir?

Aç olana ekmek vermeyen
Şiddete başvurulsun istemektedir.

Denizde boğulanı
Cankurtarana almayan
Yoksundur acımadan.

Kapasın çenesini
Çare bulmasını bilmeyen.

(Ali Sait)

TOPLU ÇALIŞTIĞIMIZDAN BU YANA HEP KARŞILAŞTIĞIMIZ BİR DURUM

Büyük zorluklar içinde, birçokları adına
ve uzun süredir
Çalışıyoruz toplu olarak
Ve tekrar tekrar biri çekip gidiyor aramızdan
Bir daha geri dönmemecesine.

Alkış tutuyorlar ona.
Sırtına şık bir giysi geçirip
Parası bol bir sözleşme veriyorlar eline.

O ise gün be gün değişiyor.
Bir konuk gibi oturuyor dünkü iskemlesinde.
Uzun süreli bir çalışmaya ayıracak zamanı
yok artık.
Konuşurken çelişkileri ortaya koymuyor
(Bu zaman kaybı demek).
Çabuk çoşuyor.
Gönül alıcı bir tavır takınıyor.
Çabuk darılıyor.
Daha bir süre
Şık giysisine bakıp gülüyor.
Birkaç kez
Patronlarını kazıklamak istediğinden söz ediyor
(Pis herifler bunlar).
Biz biliyoruz ama, aramızda çok kalmayacağını.

Sonra bir adam çekip gidiyor topluluğumuzdan
Zor çalışmamızda bizi yalnız bırakarak
Ve bilinen yolda ilerliyor.

(Ali Sait)

OLAĞAN DEMEYİN HEMEN (*)

Rica ederiz, «olağan» demeyin hemen
her gün olup bitenlere!
Kargaşanın hüküm sürdüğü,
kanın aktığı,
düzensizliğin at oynattığı,
keyfiliğin kanunlaştığı yerde
demeyin sakın : «Bunlar olağandır!»
.....
Olağan denilen şeylerden çekinin.
Kural içindeki kötüyü çıkarın ortaya.
Ve her görüldüğü yerde kötünün
arayın çaresini de bulun!

(A. Bezirci)

BOZGUNLARIMIZ AZLIĞIMIZIN KANITIDIR

1

Haksızlığa karşı savaşanlar
Yaralı yüzlerini gösterdiklerinde
Güvenlik içinde olanların
Büyük oluyor sabırsızlıkları.

2

Neden yakınıyorsunuz, diye soruyorlar
Haksızlığa karşı savaştınız!
Şimdi ona yenildiniz :
Susun artık!

3

Savaşa girişen yenilmeyi bilmeli
Kavga arayan tehlikeye atar kendini
Şiddet kullanan
Şiddeti suçlayamaz, diyorlar.

4

Ah, güven içinde olan dostlar
Neden böyle düşmanca tavrınız?
Biz, haksızlığın düşmanlarını,
Düşman mı görüyorsunuz kendinize?
Haksızlığa karşı savaşanlar yenildiyse
Haklı değildir haksızlık gene de!

5

Biz alçaklığa karşı savaşanların
Bozgunları
Azlığımızın kanıtıdır.
Ve seyirci kalanlardan beklediğimiz
En azından utanmalarıdır!

(Ali Sait - Mutlu Parkan)

UMUT EDENLER

Neyi bekliyorsunuz?
Güvercinlerin sizinle konuşmasını mı?
Ve doymak bilmezlerin
Size birşeyler vermesini mi!
Kurtlar sizi yutmak yerine beslesinler ha!
Dostluk adına
Dişlerini sökmeniz için
Kaplanlar sizi davet mi edecek!

Beklediğiniz bu işte!

(Mutlu Parkan)

KARŞI ÇIKMAK EN İYİSİ (*)

Yani alçak gönüllü mü olalım,
Ve «Bu böyledir, böyle de kalsın» mı diyelim?
Ve susuzluk mu çekelim bardağı görüp de,
Doluyu değil de boş olanı mı alalım?

Yani hep dışarda mı durmalıyız,
Soğukta mı oturmalıyız, çağrılmadıkça,
Zevk ve acıdan payımıza düşeni
Büyük adamlar, lütfen saptadılar diye.

Bize öyle geliyor ki, karşı çıkmak en iyisi,
Ve en küçük bir sevinçten bile vazgeçmemek
Ve kovmak yeryüzünden acıyı yaratanları
Ve sonunda yaşanır hale getirmek dünyayı.

(Ragıp Zaralı)

BİR GÜN GELECEK

Bir gün gelecek
Bütün düşünürlerini okuyacağız bütün çağların
Bütün ustaların bütün tablolarını göreceğiz.
Bütün şakalara doya doya gülebileceğiz.
Arkadaş olacağız bütün kadınlarla.
Ve bütün insanlara
Öğreteceğiz gerçeği.

NOTLAR

- *Çevirmenlerin adı şiirlerin altında parantez içinde belirtilmiştir.*
- *Çevirmen adı belirtilmemiş şiirler topluca çevrilmiştir.*
- *Başlığın yanında (*) işareti bulunan şiirlerin başlığı, oyunlardan ya da birkaç bölümlü uzun şiirlerden seçilmiş olduklarından yayınevi tarafından konmuştur. Söz konusu şiirler şunlardır :*

  SAHİPSİZ ERİK : «Sezuanın İyi İnsanı» *isimli tiyatro eserinden.*

  OKYANUSU GEÇEN PİLOT : «Okyanus Uçuşu» *isimli radyo oyununun önsözü.*

  KÜÇÜK OĞLUM SORUYOR : «1940» *isimli şiirin altıncı bölümü.*

  OLAĞAN DEMEYİN HEMEN : «Kuralla Kural Dışı» *isimli* tiyatro oyunundan.

  KARŞI ÇIKMAK EN İYİSİ : Şiirin asıl ismi «Dünyanın Dostluğu Üzerine Karşı Şiir»dir. Brecht sözkonusu şiiri gençliğinde yazmış olduğu «Dünyanın Dostluğu Üzerine» isimli şiire eleştiri olarak yazmıştır. Ancak, gençlik şiiri derlemeye alınmadığından bu başlık kullanılamamıştır.
- *A. Kadir ve A. Bezirci'nin çevirileri* «Halkın Ekmeği» *isimli kitaptan alınmıştır. (Halkın Ekmeği, İstanbul 1972)*
- *Hasan Kuruyazıcı'nın çevirileri* «Öğrenmenin Övgüsü» *isimli kitaptan alınmıştır. (Öğrenmenin Övgüsü, Uğrak Yayınevi, İstanbul 1966)*

İÇİNDEKİLER

1

Birbirini İzleyen ve
Birbirine Benzemeyen Şeyler 7
Sahipsiz Erik 8
Kar Yağmaya Başlıyor 8
Yıkanmak İstemeyen Çocuğa 9
Fırtınalar Yere Serer 10
Fareli Köyün Kavalcısının Gerçek Öyküsü 11
Eski Zaman Şarkısı 13
Şeytan 14
Asılsız İnançlar 16
İmparator Napolyon İle Doğramacı Arkadaşım 17
Malık Adlı Bir Balık 18
Bir Oğul Doğarken 20
Bir Çocuğa Neler Söylenir 20
Mayıs Şarkısı 21
Küçük Bir Dilenci Türküsü 22
Okyanusu Geçen Pilot 23
Üçüncü Reich ve Gençlik 24
Küçük Oğlum Soruyor 26

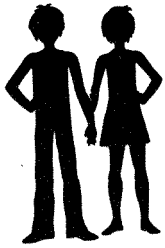
2

Duvarın Üstünde Tebeşirle Bir Yazı 29
Yeni Destan 30
Savaş Sanayii 31
Savaşla Çok Şey Büyüyecek 31
Kardeşim Bir Pilottu 32

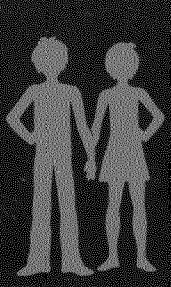
Alman Çocuklarına Savaş Vaazı 34
General Şu Senin Tankın Güçlü Bir Araç 35
Gelecek Olan Savaş 36

3
Kitabımızı Çalanlar 39
Ninni 40
«Milli Yatırım Bankası» Kuruluş Şarkısı 42
Ersiz Barksızların Türküsü 44
Spor Şarkısı 45
Kenar Mahalleden Gelen Yoksul Sınıf Arkadaşları 46
Her Yıl Eylül Ayında 48
Ve Hep Düşündüm 49
Şu Benim. Bu Senin 50
Çare Bulmasını Bilmeyen 51
Toplu Çalıştığımızdan Bu Yana
Hep Karşılaştığımız Bir Durum 52
Olağan Demeyin Hemen 53
Bozgunlarımız Azlığımızın Kanıtıdır 54
Umut Edenler 56
Karşı Çıkmak En İyisi 57
Bir Gün Gelecek 58
Notlar 60

GÖZLEM ÇOCUK
aşama dizisi

BİR İNSAN DOĞUYOR
Maksim Gorki 30.—
MUTSUZ BİR HAFTA
Janusz Korczak 30.—
BİR ŞEFTALİ BİN ŞEFTALİ
Semet Behrengi 30.—
KÜÇÜK KARABALIK
Semet Behrengi 30.—
GÜL SAĞANAĞI
İsmail Uyaroğlu 30.—
KARANLIĞI YİYEN KEÇİ
Fazıl İskender 30.—
YARININ BÜYÜKLERİNE ŞİİRLER
Bertolt Brecht 30.—
YEŞİL KÖPEK
Stanislav Stratiev 30.—
YAŞAMAYA DAİR
Nâzım Hikmet 30.—
HAYDUT OĞLU HAYDUT
Karel Çapek 30.—
AL BALON İLE MOR BALON
Ümit Denizer 30.—
BİSKAY KÖRFEZİ KAPTANLARI
Stanislav Stratiev 30.—
DON CAMALE'YE ZEYTİN YOK
Gunther Feustel 30.—
UÇURTMAM SAVAŞTAN KORKMAZ
Vietnam Çocukları 30.—
SANSÜR
Tan Oral 30.—
KURTULUŞ SAVAŞIMIZ
Cezayir Çocukları 30.—
KİM YAPAR, BEZİ, DOLABI, KİTABI?
Anna Seghers 30.—
ŞİLİ'DE NELER OLDU?
Eva Maria Kohl 30.—
ÇANLAR SAVAŞI
Gianni Rodari 30.—
HİROŞİMA ÇOCUKLARI
Arata Osada 30.—

GÖZLEM ÇOCUK
aşama dizisi

Göz yumma ezilmesine,
Ne kendinin ne de başkalarının.
Mutlu kıl herkesi, unutma kendini de
İyi olan budur işte.

30 TL.